

Posudek vedoucí na bakalářskou práci

Název práce: Profesionální psychosociální opora jako prevence syndromu vyhoření

Autorka práce: Kateřina Denysjuková

Bakalářská práce je součástí výzkumu učitelského vyhoření, kterému se na katedře psychologie dlouhodobě věnujeme. Jedním z dosavadních závěrů je, že sociální opora představuje důležitý faktor ovlivňující vznik syndromu vyhoření. Sociální opora uvnitř i vně školy totiž představuje specifickou copingovou strategii, kterou vyučující využívají v zátěžových situacích. Náš výzkum ale dosud neposkytuje dostatečný vhled do mechanismů, kterými sociální opora může fungovat jako protektivní faktor. V rámci prozkoumávání tématu byla proto realizována i dílčí studie Kateřiny Denysjukové.

Na práci oceňuji osobní motivaci, s níž autorka k tématu přistoupila. V úvodu popsala osobní důvody, proč ji téma oslovilo; v závěru se věnovala přesahu do vlastní pedagogické praxe a budoucího psychologického působení.

Jedná se o výzkum kvalitativní povahy, vycházející z rozhovorů s vyučujícími. Téma sociální opory bylo pro autorku lákavé, jevil se jí zajímavé, ale neměla o něm hlubší povědomí. Struktura rozhovorů byla sestavena na základě spíše kusých poznatků z dosavadních výzkumů a spolu s určitou autorčinou nejistotou, zda a nakolik lze „zpovídat“ zkušené vyučující, to vedlo k určité omezenosti získaných dat. Pokud by autorka vedla rozhovory nyní, jistě při svém současném vhledu, dokázala získat podrobnější a hlubší data. Nicméně i stávající rozhovory nabízejí dostatek zajímavých informací, které se autorce podařilo v analýze dobře vytěžit.

Obsahově má práce standardní členění. Teoretická východiska nabízí představení klíčových témat, včetně vyhoření, copingu, učitelského stresu a sociální opory. Text má v některých pasážích učebnicový charakter, jedná se o definice a výčty. Převaha textu je ale analytická – nabízí přehled poznatků z odborné literatury, které ale autorka vzájemně porovnává a připojuje k nim i svůj odborný názor. Je škoda, že kapitola týkající se sociální opory, která tvoří pointu výzkumu, je poměrně stručná. Pokud by se v ní autorka více zamyslela nad vztahem mezi sociální oporou a jinými copingovými strategiemi a nad podmínkami efektivní sociální opory, mohla by jít do analýzy dat více zcitlivěna. Mohla by autorka nabídnout úvahu nad uvedenými tématy v rámci obhajoby?

Výzkum je založen na rozhovorech s osmi vyučujícími. Představení výzkumu pokládám za dostatečně podrobné a důvěryhodné. Výsledky analýzy dat je dobře, i když spíše stručně prezentované. Obsahují adekvátní, trefně vybrané citace. Kromě přímých výsledků autorka nabízí i některé své postřehy a úvahy nad rámcem analýzy. Výhradu mám k přílišné obecnosti hlavních kategorií, které vystupují zároveň jako kapitoly výsledkové části. Práci by prospělo jemnější třídění kategorií a následně i jejich graficky přehledná prezentace. Ačkoliv analýza přináší zajímavá zjištění, nebyla vedena aspirací na formulování teoretického modelu sociální opory, který by obsahoval jednotlivé kategorie a jejich vzájemné vztahy. Tento nárok je však už za hranicí bakalářské práce a uvádím jej zde spíše jako inspiraci pro následující výzkumné aktivity autorky.

Prostřednictvím prezentovaného výzkumu jsme se dozvěděli leccos o tom, co vyučující vnímají jako sociální oporu, kde ji získávají a co na ni oceňují. Nezodpovězené ale zůstaly některé hlubší otázky, k nimž rozhovory nabízely data, např. zda a jak spolu souvisí opora získávaná ve škole a mimo školu, v jakém jsou vzájemném poměru a vztahu (tedy například zda vyučující, kteří mají oporu ve škole, už o práci nepotřebují mluvit doma a naopak), jaké charakteristiky musí mít vztah, aby sloužil jako sociální opora, nakolik lze formálními profesními aktivitami budovat sociální oporu atd.

Bakalářská práce má doporučený rozsah. Je psána stylem s přiměřenou dávkou odbornosti i čtivosti. Obsahuje relativně málo chyb a překlepů. Práce s literaturou odpovídá citačním a bibliografickým požadavkům.

Závěr: Bakalářskou práci Kateřiny Denysjukové považuji za poměrně zdařilou. Autorka prokázala základní dovednost zorientovat se v odborné literatuře, pohybovat se v terénu, vést a analyzovat rozhovory, smysluplně prezentovat výsledky. Pro širší výzkum, jehož byla bakalářská studie součástí, představují dosažená zjištění obohacení. Práce odpovídá požadavkům a doporučuji ji k obhajobě.